

Experiența Agenției de Dezvoltare Nord în realizarea proiectelor de dezvoltare regională

Experience of the North Development Agency in the implementation of regional development projects

CZU 332.12(478)

Tatiana TOFAN,
doctor în economie, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

The North Development Region as a geographic location, climate, hydrological network, flora, fauna, natural resources, economy is in a well-positioned situation, which allows it to attract investments in its own regional development. As well, the article describes the activity of North Regional Development Agency, which has a rather good experience in implementing regional development projects in the Republic of Moldova. It also proves to be a partner to attract foreign direct investment to northern localities.

Keywords: regional development, regional imbalances, North Regional Development Strategy, National Development Strategy, National Strategy of Regional Development.

REZUMAT

Regiunea de Dezvoltare Nord, ca așezare geografică, climă, rețea hidrologică, floră, faună, resurse naturale, economie, se află într-o situație bine poziționată, ceea ce-i permite să atragă investiții în propria dezvoltare regională. În articol este descrisă activitatea Agenției de Dezvoltare Regională Nord, care dispune de o experiență destul de bună în realizarea proiectelor de dezvoltare regională în Republică Moldova. La fel, ea continuă să fie un partener sigur în atragerea investițiilor străine directe în localitățile de nord ale republicii.

Cuvinte-cheie: dezvoltare regională, dezechilibre regionale, Strategia de dezvoltare regională Nord, Strategia Națională de Dezvoltare, Strategia Națională de Dezvoltare Regională.

Potrivit surselor bibliografice de specialitate, dezvoltarea regională reprezintă un ansamblu de măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice centrale și locale, în scopul asigurării unei dezvoltări socioeconomice dinamice și durabile, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local.

Un angajament asumat de Guvernul

Republicii Moldova pentru distribuirea echitabilă a șanselor de dezvoltare pe întreg teritoriul țării constituie dezvoltarea regională durabilă.

Obiectivele politicii de dezvoltare regională pentru Republica Moldova sunt următoarele:

- **diminuarea dezechilibrelor regionale existente** prin stimularea dezvoltării

echilibrate, prin recuperarea accelerată a întârzierilor în dezvoltarea zonelor defavorizate ca urmare a unor condiții istorice, geografice, economice, sociale, politice și preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre;

- **corelarea politicilor și activităților sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor** prin stimularea inițiativelor și prin valorificarea resurselor locale și regionale în scopul dezvoltării economico-sociale durabile și al dezvoltării culturale a acestora;

- **stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, a celei transfrontaliere**, inclusiv în cadrul euroregiunilor, precum și participarea regiunilor de dezvoltare la structurile și organizațiile europene, care promovează dezvoltarea economică și instituțională a acestora în scopul realizării unor proiecte de interes comun.

Aceste obiective generale de dezvoltare regională se regăsesc și în Strategia de dezvoltare regională Nord pentru anii 2016-2020, aprobată prin Decizia Consiliului Regional pentru Dezvoltare Nord nr. 3 din 12.02.2016. Responsabilă de realizarea Strategiei respective este Agenția de Dezvoltare Regională Nord.

Această Strategie pentru anii 2016-2020 reprezintă un document de planificare strategică la nivel regional pe termen mediu și a fost elaborată în concordanță cu prevederile legislației naționale în vigoare din domeniu, dar și din domenii interconectate procesului de dezvoltare regională, cum sunt [1]:

- Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova (SND) 2012 - 2020;

- Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR) 2016 – 2020 – document sectorial de planificare a politicii de dezvoltare regională;

- strategiile sectoriale din domeniile prioritare ale dezvoltării regionale etc.

RDN a Republicii Moldova este situată în partea de sud-est a Europei, învecinându-se cu România la Vest, cu Ucraina la Nord și Est și, totodată, fiind învecinată cu Regiunea Centru (mun. Ungheni, raioanele Telenești și Șoldănești) la Sud și cu Transnistria la Sud-Est (raionul Camenca).

Suprafața teritoriului este de 10.014 km² (echivalentul a circa 1.001.394 mii ha), reprezentând 29,6% din suprafața totală a țării.

Regiunea de Dezvoltare Nord include: municipiile Bălți, Soroca, Edineț și 9 raioane (Briceni, Dondușeni, Drochia, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Râșcani, Sângerei).

Din această regiune fac parte 315 administrații publice locale de nivelul I, compuse din 572 de localități, inclusiv 20 de orașe. Majoritatea populației - peste 60%, locuiește în localități cu până la 5 mii de persoane, 20% – în orașe și sate cu o populație cuprinsă între 5 și 20 mii de locuitori. Numărul total de localități din regiune constituie aproximativ 33,8% din numărul total pe țară, ponderea orașelor fiind de circa 32% [1].

Principalul polarizator economic și cel mai important centru industrial și comercial al Regiunii de Dezvoltare Nord este mun. Bălți. Alături de mun. Bălți, în RDN sunt identificate încă două municipii ce pot deveni poli de creștere economică: Edineț și Soroca. Polii identificați dispun de un potențial semnificativ de influență la nivelul RDN și ar putea contribui la atenuarea tendințelor de dezechilibre a dezvoltării în cadrul regiunii.

În prezent, RDN participă la dezvoltarea cooperării în formatul a 3 euroregiuni: Euroregiunea „Siret – Prut - Nistru”, Euroregiunea „Prutul de Sus” și Euroregiunea „Nistru”, ceea ce constituie un pas important în dezvoltarea relațiilor de schimb a regiunii cu țările participante.

Relieful regiunii reprezintă, în mare

parte, o câmpie deluroasă, puternic dezmembrată de văi, cu o înclinație generală din nord-vest spre sud-est.

Din punct de vedere peisagistic RDN face parte din Zona de Silvostepă, în cadrul căreia se deosebesc trei regiuni fizico-geografice:

A. Regiunea Podișurilor și Câmpiilor de Silvostepă a Moldovei de Nord;

B. Regiunea Câmpiilor și Dealurilor de Stepă a Moldovei de Nord;

D. Regiunea Podișului Codrilor.

Clima în RDN este de tip continental, cu veri călduroase și secetoase și cu ierni reci. Valorile medii lunare și cele medii anuale ale temperaturii aerului diferă în funcție de latitudinea geografică. Temperatura medie anuală constituie $8,2^{\circ}\text{C}$. Media lunii celei mai reci (ianuarie) este în jur de $-4,3^{\circ}\text{C}$, iar media lunii celei mai calde (iulie) atinge valoarea de $19,6^{\circ}\text{C}$.

Rețeaua hidrologică. Regiunea este traversată de cursuri de apă, aparținând bazinelor hidrografice ale râurilor Nistru și Prut. Tot aici își are începutul râul Răut, cel mai mare râu intern al Moldovei, cu o lungime de aproape 300 km. Pe cursul râului Prut (Costești - Stânca) se află cel mai mare lac de acumulare din regiune.

Flora și fauna. Din punct de vedere biogeografic, flora și fauna regiunii este specifică zonei de câmpie și, anume, silvostepa cu o gamă variată de plante și animale. Aproximativ 70% din suprafața teritoriului este ocupată de terenurile arabile. Terenurile acoperite de păduri ocupă o suprafață mult mai restrânsă, constituind 8,8% din suprafața totală a teritoriului.

Resursele solului. Resursa naturală principală a RDN sunt solurile cu bonitate înaltă, care permit obținerea recoltelor înalte la culturile agricole tehnice. Bonitatea medie a solurilor este de 72 puncte (din 100 posibile). Cea mai înaltă bonitate (74 puncte) o au solurile din raioanele Edineț,

Briceni, Ocnița. Aceste caracteristici ale solului permit obținerea performanțelor în agricultură [1].

Economia RDN se bazează, în principal, pe sectorul terțiar: comerțul - cu ponderea cea mai mare, industria (în special industria prelucrătoare) și pe sectorul agricol.

Municipiul Bălți este principalul polarizator economic și cel mai important centru industrial și comercial al regiunii. Totodată, asistăm la creșterea potențialului semnificativ de influență la nivelul regiunii a orașelor Edineț și Soroca. Acest potențial ar putea fi consolidat prin obținerea statutului de municipiu pentru localitățile respective. Odată cu extinderea polilor economici, se vor dezvolta și zonele cu indicatori economici mai slabi, ceea ce va conduce la diminuarea disparității intraregionale.

RDN dispune de un potențial industrial bine dezvoltat, fapt datorat activității unui număr mare de întreprinderi industriale amplasate pe întreg teritoriul regiunii. Marea majoritate a întreprinderilor industriale sunt antrenate în industria prelucrătoare, tot aici activează și cel mai mare număr de salariați. Un rol important în dezvoltarea economiei RDN revine IMM-urilor. Din numărul total de întreprinderi, înregistrate în regiune, circa 98% sunt IMM-uri, ele fiind și principalul furnizor de locuri de muncă. De aici, facilitarea dezvoltării de IMM-uri ar putea fi identificată ca o soluție pentru revitalizarea economică a zonelor defavorizate și a mediului rural.

Zonele industriale pot fi regenerate printr-un program regional de creare a unei rețele de parcuri industriale moderne, care să ofere toată infrastructura comună, energetică, de transport și telecomunicații necesară pentru desfășurarea unor activități industriale. Astfel de parcuri pot fi create, practic, în fiecare raion din regiune.

Pentru aceasta este nevoie, în primul rând, de atragerea investițiilor.

Conform Raportului de activitate a Agenției de Dezvoltare Regională Nord, pe parcursul anilor 2010-2016 au fost implementate 30 de proiecte, dintre care 26 de proiecte repartizate pe prioritățile SDR Nord și programele conexe, plus 4 proiecte de consolidare a capacităților și promovarea RDN. Dintre proiectele implementate, 21 au fost finanțate prin FNDR, 3 - de către Guvernul Germaniei, 3 - de către Guvernul Republicii Cehia, 1 - finanțat de către Guvernul României, 2 - finanțate de Guvernul Poloniei și 1 - finanțat de către Corpul Păcii SUA în Republica Moldova.

Din resursele FNDR au fost investite cca 250 milioane MDL în perioada 2011-2015, iar indicatorii operaționali și de rezultat existenți fac dovada, că FNDR a devenit unul dintre cele mai eficiente fonduri publice în Regiunea de Dezvoltare Nord [2].

Majoritatea proiectelor implementate au vizat reabilitarea infrastructurii fizice, cum sunt drumurile și sistemele de apeduct și sanitație, precum și îmbunătățirea factorilor de mediu, exprimând necesitățile regionale de investiții în infrastructura fizică. Totodată, ADR Nord, împreună cu APL și sectorul privat, au reușit să implementeze 6 proiecte specifice obiectivului de eficiență economică, anticipând un model de dezvoltare bazat pe poli de creștere și investind în ZEL și Parcurile Industriale din regiune. În anul 2016, ADR Nord a avut în proces de implementare 9 proiecte, inclusiv: 6 proiecte finanțate din mijloacele FNDR, 2 proiecte finanțate din sursele Guvernului German prin intermediul GIZ și 1 proiect finanțat din sursele Guvernului Român [1].

În perioada nominalizată, din mijloacele FNDR, Agenția a valorificat mijloace financiare în mărime de 52 682,91 mii lei, ceea ce

reprezintă 100% din suma planificată pentru anul 2016.

Totodată, din sursele Guvernului german, prin intermediul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), au fost implementate proiecte în valoare de 11 102,10 mii lei [1].

Impactul procesului de dezvoltare regională în raioanele din nordul țării și investițiilor financiare conexe politicii de dezvoltare regională solicită date agregate pe RDN și urmează să fie evaluat în perspectivă de termen mediu și lung.

Singurele date agregate pe RDN, publicate de către Biroul Național de Statistică, confirmă impactul pozitiv al politicii de dezvoltare regională, datorită contribuției directe a proiectelor realizate, sau a măsurilor externe sau indirecte asupra realizării țintelor impactului.

La fel, RDN dispune de un patrimoniu turistic substanțial, însă sectorul dat rămâne a fi puțin valorificat. Dezvoltarea unei infrastructuri de turism adecvate, crearea unor trasee turistice naționale și internaționale, promovarea activă a obiectivelor turistice din zonă ar atrage numeroși turiști din țară și din străinătate, contribuind la sporirea avantajelor competitive ale regiunii.

Reieșind din cele relatate, se poate *concluziona asupra următoarelor*: Regiunea de Dezvoltare Nord, ca așezare geografică, climă, rețea hidrologică, floră, faună, resurse naturale, economie se află într-o situație bine poziționată, ceea ce-i permite să atragă investiții în propria dezvoltare regională.

La fel, se poate menționa că Agenția de Dezvoltare Regională Nord dispune de o experiență destul de bună în realizarea proiectelor de dezvoltare regională în Republică Moldova, ceea ce o prezintă ca pe un partener sigur în atragerea investițiilor străine directe în dezvoltarea regională a localităților de nord ale republicii.

BIBLIOGRAFIE

1. Raport privind implementarea SDR Nord și activitatea operațională a ADR Nord în anul 2016. În: www.adrnord.md
2. Statistici pe domenii, a. 2016. În: <https://1-f.scribdassets.com/5mubqebd1c5oa0hh/images/1-aeb243698c.jpg>.
3. Statistici pe domenii, a. 2016. În: www.bns.md

Prezentat: 15 august 2017.

E-mail: tatianatofan@yahoo.com